

Management letter

Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Boekjaar 2021

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Pijnacker-
Nootdorp
Adres: Oranjeplein 1
Postcode: 2641 EZ Pijnacker

ONDERWERP:
Management letter 2021

VERSIE:
Definitief

DATUM:
22 november 2021

Geacht College,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2021 van gemeente Pijnacker-Nootdorp hebben wij de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing beoordeeld, teneinde onze controlewerkzaamheden in overeenstemming met Nederlands recht waaronder de controlestandaarden te kunnen bepalen.

De opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen, inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking, in uw onderneming zijn beoordeeld en getoetst, zodat we een terugkoppeling kunnen geven over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de jaarrekening.

Onze bevindingen zijn gebaseerd op de normale werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole. Deze brief bevat daardoor niet alle onvolkomenheden in uw organisatie, die bij een eventueel uitgebreid en hierop specifiek gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Zoals u zult begrijpen, is de managementletter van nature kritisch. Wij rapporteren over de eventuele leemtes of mogelijkheden ter verbetering van de financiële en administratieve processen, de administratieve organisatie daarvan en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing.

Op uw verzoek geven wij in deze managementletter aan op welke wijze verbeteringen van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing kunnen worden gerealiseerd. De aanbevelingen en oplossingsrichtingen zoals beschreven in deze managementletter bieden u handvatten voor deze uitwerking. Wij hebben de concept management letter toegelicht en besproken met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Deze managementletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld.

Wij danken u en uw medewerkers voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Hoogachtend,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Drs. S. Turenhout RA

Inhoudsopgave

CONTACT

S. Turenhout RA

Verantwoordelijk accountant

+ 31 6 52 75 98 79

s.turenhout@bakertilly.nl

Y. Van Kesteren Msc

Jr. Manager Audit

+ 31 6 52 76 55 22

y.vankesteren@bakertilly.nl

KANTOORGEGEVENS

Baker Tilly Den Haag

Scheveningseweg 82

2517 KZ Den Haag

1. Bestuurlijke samenvatting	4
2. Overige bevindingen en aandachtspunten	7
3. Bevindingen IT-beheersing	14
Bijlage 1: Detailbevindingen	18
Bijlage 2: Actuele ontwikkelingen	21

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2021.

De managementletter omvat de bevindingen omtrent opzet en het bestaan van de interne beheersingsmaatregelen voor de processen Inkopen, Sociaal domein, Belastingen en Monitoring (financiële beheersing).

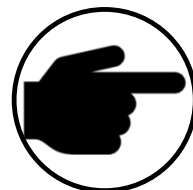
De interne beheersingsmaatregelen van de processen Personeel, Legesopbrengsten en Subsidies zijn later gepland door de VIC, hierover wordt gerapporteerd in het accountantsverslag.

Uw interne beheersing is in basis op orde.

We hebben geen significante tekortkomingen in uw interne beheersing geconstateerd. Wel hebben we in deze managementletter een aantal aanbevelingen aan u meegegeven. Er is één nieuwe bevinding en negen bevindingen uit eerdere jaren waarvan de oplossing nog onderhanden is. Het proces van realisatie van de verbeteringen verloopt traag. De risico's die voortvloeien uit de afwijkingen zullen wij middels gegevensgerichte werkzaamheden zekerheid over verkrijgen.

De belangrijkste bevindingen hebben betrekking op het sociaal domein. Op een aantal onderdelen constateren wij hier tekortkomingen in de ingerichte functiescheiding. Hierdoor bestaat het risico dat toekenningen onjuist of ten onrechte plaatsvinden of facturen ten onrechte worden goedgekeurd voor betaling.

Interne beheersing IT-organisatie voor verbetering vatbaar. In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben we de interne beheersing rondom uw IT-organisatie onderzocht. Wij hebben in dat kader de volgende applicaties onderzocht: Key2Financiën, Civision Samenleving en iSamenleving. We constateren dat de interne beheersing rondom uw IT op onderdelen nog niet optimaal is ingericht.

De belangrijkste bevindingen hebben betrekking op het inrichten van periodieke controls waaruit blijkt dat de logische toegangsbeveiliging effectief is (voor alle applicaties) en de ontoereikende functiescheiding binnen de applicatie Civision Samenleving.

Onze samenwerking. Ondanks COVID-19 verloopt de samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp op een effectieve wijze. Eveneens wordt de samenwerking vanuit het controleteam als prettig ervaren.

1. Bestuurlijke samenvatting

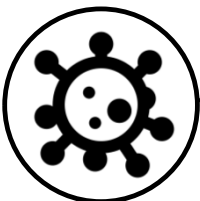

Vorbereidingen rechtmatigheidsverantwoording op schema

Vanaf 2022 dient het college van burgemeester en wethouders zelfstandig verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. Wij zijn van mening dat de gemeente op de goede weg is om vanaf 2022 de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opstellen. In deze management letter rapporteren wij over de belangrijkste aandachtspunten die de gemeente nog onderhanden zou moeten nemen om de laatste stappen in dit proces te zetten.

Onrechtmatige aanbestedingen. Uit de tussentijdse controle van de Europese aanbestedingen is voor een bedrag van € 533.000 aan onrechtmatigheden geconstateerd. De geconstateerde aanbestedingen hebben voor circa 30% betrekking op een nieuw afgesloten contracten. De overige contracten zijn eerder afgesloten, maar hebben doorlopende kosten in het huidige boekjaar met als gevolg dat deze onrechtmatig zijn.

Covid-19 heeft ook voor 2021 nog een belangrijke invloed op uw gemeente, de gemeentelijke processen en uw financiële stromen. In lijn met voorgaand jaar heeft de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers) doorgelopen, daar bovenop is ook de TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) ingevoerd. Controlewerkzaamheden met betrekking tot de Tozo en de Tonk zijn gepland gedurende de eindejaarscontrole. Derhalve is in de managementletter hier niet over gerapporteerd.

Tot slot hebben we vanuit het oogpunt van onze **natuurlijke adviesfunctie**, in deze managementletter een bijlage opgenomen met actuele ontwikkelingen. Belangrijke elementen zijn hier onder andere in het feit dat de commissie BBV afgelopen jaar een aantal belangrijke notities uitgebracht. Dit betreft onder andere de notitie heffingen, de Kadernota Rechtmatigheid 2022, Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en de notitie paragraaf bedrijfsvoering. In de bijlage worden de belangrijkste aandachtspunten toegelicht. Daarnaast is de regeling Schatkistbankieren gewijzigd, wat gevolgen heeft voor de verantwoording in de jaarrekening. Tot slot wijzen we u op een aantal ontwikkelingen binnen de vastgoedmarkt, het sociaal domein en uw HR-processen. Deze informatie is opgenomen in bijlage 2 van deze managementletter.

A small green seedling with several leaves is growing out of a crack in a dark grey stone wall, symbolizing growth and resilience.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.1 Algemeen

Doel en reikwijdte

Inleiding

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij of de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming en geven wij geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferanalyses, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

Risicoanalyse

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeente relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continu proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij. De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- Waardering van uw grondexploitatie;
- Waardering van uw onderhoudsegalisatievoorzieningen;
- Europese aanbestedingsrechtmatigheid;
- Prestatielevering inkoop(facturen);
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie en voorzieningen;
- Prestatielevering van de jeugdzorg en de Wmo.

In ons verslag van bevindingen rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Processen in belangrijke mate op orde, maar er zijn aandachtspunten

Rechtmatigheidsverantwoording

Procesbeschrijvingen

Rapportages

Beeld interne beheersing

Wij constateren dat op dit moment de processen in belangrijke mate op orde zijn en dat primaire functiescheiding is ingeregeld. In onze rapportage gaan wij in op de verbetermogelijkheden.

Als belangrijkste aandachtspunt voor de interne beheersing zien wij de toenemende bestuurlijke drukte. De bestuurlijke drukte kan impact hebben op de kwaliteit van interne rapportages en interne beheersing. Daarnaast merken wij op dat op een aantal onderdelen in het proces zijn de interne beheersingsmaatregelen nog niet volledig verankerd danwel niet altijd zichtbaar. De controle van het woonplaatsbeginsel wordt bijvoorbeeld niet zichtbaar getoetst. Daarnaast vindt geen controle plaats op de invoer van voorzieningen in ZorgNed. Ook binnen het proces Participatiewet zijn nog verbeteringen mogelijk.

Uw gemeente heeft in voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording reeds belangrijke stappen gezet. De ontwikkelingen in dit boekjaar bestaan onder andere uit:

- Een inventarisatie van de risico's per afdeling;
- De formulering van een standaard controleaanpak per proces dat de VIC controleert;
- Het opzetten van een standaard rapportageformat voor gecontroleerde processen.

De aanstaande invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het college stelt hogere eisen aan het interne beheersingssysteem. De aanwezigheid van een adequaat intern (financieel) beheersingssysteem is daarbij een essentiële randvoorwaarde om te kunnen bijsturen. De betrouwbaarheid van financiële informatie en verslaglegging is hierin van groot belang om dit tijdig en goed te kunnen doen.

Voorzien is dat vanaf het boekjaar 2022 elke gemeente zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen in de jaarrekening. Dit heeft tot gevolgen dat de inrichting binnen de organisatie en de inrichting van de interne controlefunctie in kaart dient te zijn. Gedurende de interim-controle is vastgesteld dat de gemeente Pijnacker-Nootdorp procesbeschrijvingen en risicoanalyses heeft gemaakt voor de relevante processen in 2021. De diepgang van de procesbeschrijvingen varieert afhankelijk van de procesvolwassenheid. Wij adviseren u de diepgang van de procesbeschrijvingen op een gelijk niveau te brengen.

De rapportages die de VIC heeft opgesteld zijn opgesteld volgens een standaarduitwerking die door de VIC is ontwikkeld. De kwaliteit van de rapportages is over het algemeen goed te noemen. Deze rapportages kunnen nog verbeterd worden door een duidelijke structuur aan te brengen tussen procesdoelstellingen, risico's en de te toetsen beheersmaatregelen. De koppeling hiertussen is nog niet altijd duidelijk te maken, waardoor het logische verband ontbreekt. In de praktijk zien wij wel dat de juiste werkzaamheden per proces zijn uitgevoerd.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Transformatie van controle achteraf
naar beheersing vooraf

Beeld interne beheersing

Een adequate beschrijving en toereikende inrichting en werking van de interne beheersing vormt de basis om voor de verbijzonderde interne controle en door ons als accountant over te gaan van een gegevensgerichte naar een procesgerichte controlestrategie. Van de door ons gecontroleerde processen bevatten de processen factuurcontrole, betalingen en belastingen voldoende adequate interne beheersingsmaatregelen om de risico's binnen deze processen toereikend af te dekken. Voor deze processen kan derhalve een systeemgerichte controleaanpak worden gehanteerd.

In de processen binnen het Sociaal Domein is de inrichting van de processen nog niet van een voldoende niveau om volledig te kunnen steunen op deze processen. Om deze reden voeren wij voor deze processen gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Indien de gerapporteerde tekortkomingen in deze processen worden opgelost kan ook voor deze processen worden toegewerkt naar een procesgerichte aanpak. Daarnaast biedt een toereikende inrichting en werking van de interne beheersing ook een goede grondslag voor de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording door het college.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op de onze werkzaamheden in het kader van de jaar-rekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2021. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Voorgaand jaren hebben wij tijdens onze besprekingen met u diverse aanbevelingen benoemd ter verdere optimalisering van de bestaande administratieve organisatie en interne beheersing. In deze management letter geven wij u een schriftelijke update van onze bevindingen.

In het overzicht op de volgende pagina zijn de bevindingen opgenomen. Een totaaloverzicht van de detailbevindingen is opgenomen in bijlage 1.

In de tabel rechts is een totaal overzicht opgenomen van de het totaal aantal detailbevindingen. De bevindingen en onze aanbevelingen worden op de volgende pagina's van deze managementletter uitgebreider toegelicht.

De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan.

- = opgelost
- = afgehandeld
- = actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- = geen actie ondernomen
- = nieuwe bevinding

	aandachtspunten
Aantal aanbevelingen uit voorgaande jaren	9
Waarvan opgelost in 2021	0
<i>Resterende aanbevelingen uit voorgaande jaren</i>	9
Waarvan reeds acties zijn ondernomen, maar nog niet zijn afgerond	9
Waarvan nog geen acties zijn ondernomen	0
Aantal nieuwe aanbevelingen	1
Aantal openstaande aanbevelingen	10

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

#	Proces	Bevinding	Status	Prioriteit 2021	Prioriteit 2020
1	Rechtmatigheidsverantwoording	Onvolledige onderkenning van risico's en maatregelen door onvolledige beschrijving	●	Gemiddeld	N.v.t.
2	Participatiewet	Toetsing door tweede consulent vindt niet altijd met voldoende diepgang plaats	●	Gemiddeld	Gemiddeld
3	Jeugdzorg	Geen controle op gefactureerde hoeveelheid Jeugdzorg	●	Gemiddeld	Gemiddeld
4	Inkopen	Inkopen waaraan geen directe contractuele verplichting ten grondslag ligt	●	Gemiddeld	Gemiddeld
5	Financieel beheer	Risicobeheersing, waaronder frauderisicobeheersing niet toereikend	●	Gemiddeld	Gemiddeld
6	Grondexploitatie	Opgestelde verkoopfactuur van verkopen van kavels worden intern niet gecontroleerd	●	Laag	Laag
7	Jeugdzorg	Controleproces woonplaatsbeginsel niet toereikend	●	Laag	Laag
8	Jeugdzorg	Ontbreken van aansluiting tussen interne en externe administratie Jeugdzorg voorzieningen	●	Gemiddeld	Gemiddeld
9	Europese aanbestedingen	Volledigheid contractenregister niet geborgd	●	Laag	Laag
10	Inkomende subsidies	Volledigheid en juistheid van inkomende subsidies niet gewaarborgd	●	Gemiddeld	Gemiddeld

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.3 Samenwerking en VIC

Onze samenwerking met de gemeente in het controleproces

De samenwerking tussen het controleteam en de gemeente Pijnacker-Nootdorp wordt door het controleteam als prettig ervaren. Eveneens bieden gevoerde gesprekken en de korte lijnen omtrent de communicatie vormen een goede basis voor het uitvoeren van een efficiënte controle.

Organisatie

Als voorbereiding op de interim-controle hebben wij een evaluatie gedaan van het controleproces van voorgaand jaar en zijn er tussen ons en de gemeentelijke organisatie heldere afspraken, bijvoorbeeld ten aanzien van inkopen en aanbestedingen, gemaakt over de verwachtingen voor het controleproces van 2021. Een voorbeeld hiervan is het naar voren halen van de interim-controle en managementletter in het proces van de controle. Tijdens de interim-controle hebben wij in een prettige en constructieve wijze samengewerkt met de gemeente. Belangrijke elementen in de samenwerking hierbij zien onder andere toe op:

- Proactieve afstemming op bijzonderheden en/of belangrijke aandachtsgebieden bijvoorbeeld ten aanzien van het sociaal domein en de spendanalyse;
- Inspanning om te zorgen dat alle gewenste informatie op een adequate wijze en voor aanvang van de controle aanwezig is;
- Bereidheid en beschikbaarheid van medewerkers om onze vragen op een adequate wijze en tijdig te beantwoorden.

Inrichting en kwaliteit VIC

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing is de (verbijzonderde) interne controlefunctie. De gemeente werkt vanuit een geformaliseerd en gestructureerd actueel controleplan. Dit controleplan is een belangrijke basis voor de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de toekomst moet worden afgelegd. Het controleplan bevat in onze optiek een opbouw die voldoende gebaseerd is op de financiële omvang van posten en stromen, waarin deze posten en stromen vervolgens worden gekoppeld aan relevante wet- en regelgeving en waarin de daaruit voortkomende relevante risico's zijn gedefinieerd. Daarnaast zien wij dat de VIC werkzaamheden worden vastgelegd op een uniforme wijze. Verdere verbetermogelijkheden aangaande de VIC betreffen ons inziens de volgende punten:

- In de procesrapportages die opgesteld worden door de VIC is het verband tussen controledoelstellingen, risico's en maatregelen nog niet altijd duidelijk, wij constateren dat per saldo wel de juiste werkzaamheden worden uitgevoerd.
- De geïdentificeerde risico's die uit de risicoanalyse voortkomen worden nog niet consistent nauwkeurig uitgeschreven. Een aantal risico's zijn nog niet zo omschreven dat deze de oorzaak en het gevolg c.q. de consequentie voor de organisatie aanduiden.
- In de procesrapportages van de VIC is niet in alle gevallen een procesbeschrijving opgenomen. De procesbeschrijvingen die zijn opgesteld voldoen aan de daaraan te stellen eisen, maar kunnen op onderdelen nog gedetailleerder worden uitgewerkt, zodat deze beter overdraagbaar zijn.

Tijdigheid VIC werkzaamheden

Daarnaast merken wij op dat de kwaliteit van de VIC in 2021 is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Het oppakken van de controles door de VIC is conform afspraak met Baker Tilly verlopen. De belangrijkste processen, namelijk: Inkopen(facturen), Sociaal domein, Belastingen en Financieel Beheer zijn na het eerste half jaar 2021 gecontroleerd. Vervolgens worden per ultimo 2021 de processen Personeel, Subsidies en Legesopbrengsten alsmede de werking van de interne beheersingsmaatregelen over het hele jaar gecontroleerd door de VIC.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.4 Three lines of defense

Wij rapporteren via het Three lines of defense model. Dat willen zeggen dat wij binnen de processen nagaan op welk niveau in de organisatie de interne beheersmaatregelen worden ondervangen. De volgende niveaus worden hierbij onderkend:

- 1^e lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- 2^e lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar checks and balances ingericht zijn om fouten te signaleren.
- 3^e lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

Indien de beheersmaatregelen in de 1^e en/of 2^e lijn adequaat zijn ingericht dan is de organisatie optimaal in control en is een voornamelijk procesgerichte controleaanpak mogelijk. Indien dit niet het geval is kan dit gecompenseerd worden door de gegevensgerichte werkzaamheden van de VIC. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient in ieder geval de 3e lijn (VIC) toereikend te zijn. Onderstaand overzicht geeft zodoende een beeld over de mate van beheersing en controle van uw gemeente.

Nr.	Proces	1 ^e lijn	2 ^e lijn	3 ^e lijn	Opmerking / toelichting
1	Inkopen en betalingen	●	●	●	Vanuit de spendanalyse blijkt dat de autorisatie van facturen in één geval heeft plaatsgevonden zonder dat een direct contract is gesloten tussen de gemeente en de leverancier. De leverancier en facturerende partij zijn wel onderdeel van dezelfde groep van ondernemingen. Zie andere toelichting in bevinding 4 van bijlage 1.
2	Lonen en salarissen / personeel	●	●	●	Proces is nog niet gecontroleerd in 2021. Conclusie is gebaseerd op de bevindingen 2020.
3	Wmo	●	●	●	De functiescheiding in het proces rondom factuurafhandeling is niet toereikend ingericht waardoor hier een (beperkt) risico resteert op fouten in de afhandeling van factuurregels. Daarnaast heeft de medewerker die de facturen afhandelt teveel rechten in het aanpassen van voorzieningen. Hierop vindt tevens geen controle achteraf plaats.
4	Jeugdzorg	●	●	●	De controle op het woonplaatsbeginsel en de controle op de facturatie van kosten Jeugdzorg worden met onvoldoende diepgang uitgevoerd. Hierdoor bestaat het risico dat onterechte kosten worden gemaakt. Periodiek wordt geen aansluiting gemaakt tussen de interne administratie en de administratie van Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.
5	Participatiewet	●	●	●	De controle in het primaire proces heeft onvoldoende diepgang. Dit wordt in de tweede lijn in beperkte mate opgelost middels de aldaar ingerichte controlewerkzaamheden. Een deel wordt daarnaast afgevangen door de afwikkeling van de signaallijsten van het inlichtingenbureau.
6	Subsidieverstrekingen	●	●	●	Proces is nog niet gecontroleerd in 2021. Conclusie is gebaseerd op de bevindingen 2020.
7	Subsidies van derden	●	●	●	Proces is nog niet gecontroleerd in 2021. Conclusie is gebaseerd op de bevindingen 2020.

Uit bovenstaande beeld komt naar voren dat wij nog niet optimaal op de processen kunnen steunen maar in samenwerking met de VIC grotendeels een gegevensgerichte aanpak hanteren. Wij bespreken uiteraard graag met u de mate van beheersing en uw gewenste ambitieniveau.

Legenda status:

- = geen bevindingen met kans op materiële fouten, enkel aanbeveling ter verdere optimalisatie
- = één of enkele bevindingen met geringe impact resteren

- = meerdere bevindingen en aanbevelingen met mogelijk grote impact
- = geen bevindingen geconstateerd. De VIC moet nog worden uitgevoerd

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.5 Onrechtmatigheden inkoop

Onrechtmatige aanbestedingen

Onrechtmatige aanbestedingen

Tijdens de interimcontrole heeft de gemeente reeds een controle uitgevoerd op 60 dossiers die als risico-dossiers zijn aangemerkt. De kwalificatie risicodossiers hangt samen met: onrechtmatigheden voorgaand boekjaar, aandachtsdossiers uit voorgaand boekjaar en nieuwe crediteuren met omvangrijke bestedingen in 2021.

Uit de controle op deze 60 risicodossiers blijkt een totale onrechtmatigheid van € 533.000. Hiervan heeft € 396.000 betrekking op uitgaven uit 2021 en € 137.000 betrekking op langer doorlopende contracten. De geconstateerde onrechtmatige aanbestedingen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Onrechtmatigheid 2021	Onrechtmatigheid resterende contractwaarde	Totale onrechtmatigheid
Nieuwe aanbestedingen in boekjaar	23.000	137.000	160.000
Doorlopende contracten die eerder als onrechtmatig zijn aangemerkt	220.000	-	220.000
Doorlopende contracten die nog niet eerder als onrechtmatig zijn aangemerkt.	153.000		153.000
Totaal	396.000	137.000	533.000

Uit de initiële controle was een hogere onrechtmatigheid geconstateerd. Als gevolg van de controle op risico-dossiers gedurende het boekjaar heeft voor een onrechtmatig contract een reparatie plaatsgevonden, waardoor de onrechtmatigheden ca. € 200.000 lager uitvallen dan wanneer deze controle niet tussentijds was uitgevoerd. Wij hebben de bevindingen van de gemeente gereviewd. Hieruit blijkt dat de spendanalyse van de gemeente goed is uitgevoerd.

Op basis van de bevindingen in de (tussentijdse) controle van de aanbestedingen constateren wij dat het proces omtrent Europese aanbestedingen nog steeds voor (nieuwe) omvangrijke onrechtmatigheden zorgt. De gerealiseerde procesverbetering met betrekking tot het tijdiger controleren van Europese aanbestedingen zorgt voor een tijdige constatering van onrechtmatige contracten. Wij adviseren om, samen met de afdeling waarbij de onrechtmatigheid is geconstateerd, een oorzakenanalyse uit te voeren op de geconstateerde onrechtmatige contracten en op basis van de geconstateerde oorzaken het verbeterplan voor aanbestedingen aan te passen.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.6 Aandachtspunten jaarrekening

Leveringsaspect Sociaal Domein

Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

Een aandachtspunt met betrekking tot de jaarrekening betreft de prestatielevering inzake het sociaal domein. De gemeente Pijnacker-Nootdorp dient in de jaarrekening onder andere een verantwoording af te leggen omtrent de prestatieleveringen over het jaar 2021. Tot op heden vindt deze controle op de prestatielevering plaats aan de hand van de productieverantwoordingen van zorgverleners. Hierdoor resteert per saldo een onzekerheid doordat kleine zorgverleners geen productieverantwoording aanleveren of productieverantwoordingen niet tijdig worden aangeleverd. Wij zijn met de medewerkers VIC en de business controller Sociaal Domein in gesprek om te beoordelen in hoeverre de gemeente zelf maatregelen in werking kan stellen om de afhankelijkheid van de productieverantwoordingen te beperken. Op bladzijde 36 van deze management letter is nadere informatie opgenomen inzake de controle op prestatieleveringen.

Grondexploitaties en
facilitaire projecten

Een belangrijk onderwerp binnen de controle van de gemeente Pijnacker is de controle op de grondexploitaties en facilitaire projecten. Het aantal en de omvang van de projecten is in 2021 opnieuw toegenomen met de opening van een nieuwe grondexploitatie en een aantal andere projecten. De classificatie van de projecten als grondexploitatie, facilitair project of een tussenvorm is van belang voor de bepaling van de verwerkingswijze in de jaarrekening. Wij adviseren u bij het opstellen van de jaarrekening 2021 specifieke aandacht te besteden aan de classificatie van projecten en de nauwkeurige verwerkingswijze van deze projecten. Hiervoor verwijzen wij graag naar hoofdstuk 7 van de notitie "Grondbeleid in de begroting en jaarstukken" van de commissie BBV.

Tozo

Gedurende 2020 en 2021 heeft uw gemeente de Tozo uitgevoerd om specifiek zelfstandige ondernemers, waaronder ZZP'ers, financieel te ondersteunen. Uw gemeente heeft op aangeven van het rijk een M&O-beleid geformuleerd. In dit beleid is opgenomen dat signalen van het Inlichtingenbureau worden gebruikt om misbruik of oneigenlijk gebruik gedurende 2021 in kaart te brengen en daarop te acteren. In het licht van de jaarrekening 2021 dient uw gemeente een vorderingspositie te bepalen omtrent de Tozo. Het is derhalve van belang dat opvolging wordt gegeven aan het M&O-beleid inzake de signaallijsten om een betrouwbare vorderingspositie op de balans te bepalen.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.7 (fraude)risicoanalyse

Verantwoordelijkheid College

(Fraude)risicoanalyse

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het College van Burgemeester en Wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Op basis van onze uitgevoerde interimcontrole hebben wij vastgesteld dat er binnen de gemeente reeds aandacht is voor frauderisico's en de preventie daarvan. Wij adviseren u om de risicoanalyse met specifieke frauderisico's verder uit te breiden en ook tot een gewogen afweging te komen welke risico's te accepteren en welke risico's te mitigeren. Daarnaast bevelen we aan om een meeromvattende risicoanalyse op te stellen op strategisch en operationeel niveau.

Wij adviseren u om hierbij ook specifiek aandacht te besteden aan het (fraude)risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld aan de gemeente. Als belangrijke prioriteit noemen wij het risico dat facturen worden goedgekeurd waar geen prestatie voor uw gemeente tegenover staat.

3. Bevindingen IT-beheersing

3. Bevindingen IT-beheersing

3.1 Algemeen

IT General Controls

Veel handelingen die binnen organisaties plaatsvinden, worden geregistreerd door middel van automatisering. Daarbij zijn diverse interne beheersingsmaatregelen steeds vaker geautomatiseerd in softwarepakketten. Wij onderzoeken daarom de beheersing van uw IT omgeving en rapporteren daarover in deze management letter.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij onze inschatting van de kwaliteit van uw IT systeem en/of applicaties opgenomen. Hierbij hebben wij de volgende onderverdeling gemaakt om de kwaliteit weer te geven:

- Verbetering benodigd op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij gekeken naar de algemene onderwerpen rondom de beheersing van uw IT omgeving zoals in de tabel rechts opgenomen. Op de navolgende pagina's rapporteren wij onze bevindingen.

	Onderwerp
	Toegangsbeveiliging Bij het toetsen van 'toegangsbeveiliging' wordt onderzocht of de inrichting van de IT-omgeving de authenticiteit van de gebruiker van een gebruikersaccount borgt. Vervolgens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het 'steunen' op autorisaties en de processen rondom het verstrekken, muteren en ontnemen van autorisaties binnen de omgeving. Wanneer de randvoorwaarden hiervoor voldoende aanwezig zijn, kunnen wij in de controle gebruik maken van ingerichte functiescheiding in het systeem.
	Wijzigingsbeheer (Change management) Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen kunnen risico's ontstaan voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat er een vaste werkwijze is ingericht voor het doorvoeren van wijzigingen in de functionaliteiten van de applicatie. Daarnaast verwachten wij dat er gebruik wordt gemaakt van een test- en productie omgeving.
	Continuïteitsmaatregelen en beveiliging Onder de noemer continuïteit en beveiliging krijgen wij inzicht in uw beheersing van risico's gericht op continuïteit van uw bedrijfsvoering. Hierbij kan discontinuïteit worden veroorzaakt door menselijk of technisch falen, maar ook door interne of externe kwaadwillenden. Voor continuïteit zijn met name het punt in de tijd aan tot waar u gegevens bij discontinuïteit kunt herstellen en de tijd die het kost om tot een normale bedrijfsvoering te komen bij discontinuïteit van belang. Hiernaast schatten wij uw beheersing van cyber risico's in.
	Adviespunten zonder directe impact Het is van ons van belang om inzicht te krijgen in de verantwoordelijkheden die binnen de organisatie zijn ingericht – of met andere organisaties overeen zijn gekomen (uitbesteding) – ten aanzien van de beheersing van de IT omgeving. Hierbij kijken wij naar beleidsstukken ten aanzien van IT strategie, beveiliging en functiescheiding. Ook de interne beheersingsmaatregelen die al dan niet zijn ingericht binnen de IT omgevingen zijn onderdeel van onze scope. Indien maatregelen periodiek worden uitgevoerd kunnen wij hier gebruik van maken in de jaarrekeningcontrole. Deze adviespunten hebben niet een directe impact op onze controlewerkzaamheden, maar zijn wel wenselijk.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.2 Toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer

De conclusies die wij op basis van onze werkzaamheden trekken over de algemene inrichting van IT bij uw organisatie, delen wij op deze pagina met u.

Authenticatie

Door middel van authenticatie wordt geborgd dat een gebruiker zichzelf kan identificeren binnen een geautomatiseerde omgeving. Kort gezegd: de gebruiker toont aan dat hij/zij inlogt met een eigen persoonsgebonden account en daarmee is wie hij/zij claimt te zijn. Wij scharen onder dit onderwerp m.n. de wachtwoordvereisten.

Autorisatie

Op het gebied van autorisatie zijn verschillende vormen van diepgang te definiëren. Wat wij onderzoeken en aan u rapporteren als het gaat om de randvoorwaarden rondom autorisatie, zijn de rechten die de mogelijkheid bieden om autorisatiestructuren te wijzigen en of deze rechten belegd zijn bij functionarissen met een onafhankelijke positie ten opzichte van de jaarrekening. Dit geldt voor zowel voor rechten op applicatie- als databaseniveau voor applicaties in scope van onze controle. Daarnaast is een effectieve vaste werkwijze voor het toekennen van rechten noodzakelijk om gedurende een periode te kunnen steunen op het feit dat rechten adequaat beperkt zijn.

Wijzigingsbeheer (Change management)

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden.

Authenticatie	Autorisatie	Wijzigings-beheer	Toelichting
Netwerk 			Authenticatie De ingestelde wachtwoordeisen van de Windows Active Directory zijn van voldoende niveau op basis van de Baker Tilly best practice. Autorisatie De hoge rechten in de Windows Active Directory zijn beperkt tot enkele externe leveranciers en medewerkers van de automatiseringsorganisatie. Hiermee zijn deze rechten belegd bij onafhankelijke functionarissen. Voor het verwerken van in-, uit- en doorstroom mutaties wordt gewerkt volgens een vaste procedure op basis van tickets. Er wordt nog geen periodieke controle uitgevoerd op actieve accounts en hun rechten.
Key2-Financiën 			Authenticatie Gedurende het boekjaar is de authenticatiemethode voor Key2Financiën gewijzigd naar Single Sign On. Daarmee voldoet de password policy die wordt afgedwongen voor de applicatie op basis van de Baker Tilly best practice. De hoge rechten binnen de applicatie zijn beperkt tot de functioneel applicatiebeheerder, die geen rol vervult binnen het primaire proces, en enkele service accounts. Hiermee zijn deze rechten belegd bij onafhankelijke functionarissen. Autorisatie Voor het verwerken van in-, uit- en doorstroom mutaties wordt gewerkt volgens een vaste procedure op basis van tickets. Er wordt hierbij echter niet gewerkt volgens een functie-autorisatiematrix, de toe te kennen rechten worden door de applicatiebeheerder bepaald op basis van de functie van de betreffende medewerker. Er wordt daarnaast nog geen periodieke controle uitgevoerd op actieve accounts en hun rechten. Change management Voor het doorvoeren van wijzigingen aan de applicatie wordt gewerkt volgens een vast proces op basis van een verzoek tot wijziging ticket. Binnen het proces worden testwerkzaamheden uitgevoerd en wordt zichtbaar akkoord gegeven voor het doorvoeren van de wijziging. Er wordt echter nog niet gewerkt met een (vaste) testprocedure en vastlegging van de uitgevoerde testwerkzaamheden. De vastlegging van het testen is nu beperkt tot de onderdelen van de applicatie waar testwerkzaamheden op uitgevoerd zijn, maar gaat niet inhoudelijk in op de uitgevoerde testwerkzaamheden.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.2 Toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer

De conclusies die wij op basis van onze werkzaamheden trekken over de algemene inrichting van IT bij uw organisatie, delen wij op deze pagina met u.

Authenticatie

Door middel van authenticatie wordt geborgd dat een gebruiker zichzelf kan identificeren binnen een geautomatiseerde omgeving. Kort gezegd: de gebruiker toont aan dat hij/zij inlogt met een eigen persoonsgebonden account en daarmee is wie hij/zij claimt te zijn. Wij scharen onder dit onderwerp m.n. de wachtwoordvereisten.

Autorisatie

Op het gebied van autorisatie zijn verschillende vormen van diepgang te definiëren. Wat wij onderzoeken en aan u rapporteren als het gaat om de randvoorwaarden rondom autorisatie, zijn de rechten die de mogelijkheid bieden om autorisatiestructuren te wijzigen en of deze rechten belegd zijn bij functionarissen met een onafhankelijke positie ten opzichte van de jaarrekening. Dit geldt voor zowel voor rechten op applicatie- als databaseniveau voor applicaties in scope van onze controle. Daarnaast is een effectieve vaste werkwijze voor het toekennen van rechten noodzakelijk om gedurende een periode te kunnen steunen op het feit dat rechten adequaat beperkt zijn.

Wijzigingsbeheer (Change management)

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden.

Authenticatie	Autorisatie	Wijzigings-beheer	Toelichting
Civision Wmo/WWB 			Authenticatie Voor de applicatie Civision Samenlevingszaken wordt gebruik gemaakt van Single Sign On voor de authenticatie van gebruikers. Daarmee voldoet de password policy die wordt afgedwongen voor de applicatie op basis van de Baker Tilly best practice. Autorisatie De hoge rechten binnen de applicatie zijn uitgegeven aan de applicatiebeheerders, een account voor externe ondersteuning en de kwaliteitsmedewerker. Daar deze laatste medewerker ook betrokken is bij het primaire proces, zijn de rechten hiermee niet volledig belegd bij onafhankelijke functionarissen. Voor het verwerken van in-, uit- en doorstroom mutaties wordt gewerkt volgens een vaste procedure op basis van tickets. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van een autorisatieformulier waarop de toe te kennen rollen expliciet worden goedgekeurd door de applicatie eigenaar. Er wordt daarnaast een periodieke controle uitgevoerd op actieve accounts en hun rechten op basis van een vastgesteld functie-autorisatie matrix. Hierbij wordt echter niet expliciet een vergelijking gemaakt met de daadwerkelijk toegekende rechten in het systeem, bijvoorbeeld op basis van een export. Change management Voor het doorvoeren van wijzigingen aan de applicatie wordt gewerkt volgens een vast proces op basis van een verzoek tot wijziging ticket. Binnen het proces worden testwerkzaamheden uitgevoerd en wordt zichtbaar akkoord gegeven voor het doorvoeren van de wijziging. Migratie Er heeft daarnaast in 2021 een migratie plaatsgevonden, waarbij de voorheen gescheiden werk & inkomen en Wmo omgevingen zijn samengevoegd in één nieuwe Civision omgeving. Wij hebben documentatie ontvangen omtrent deze migratie. Hieruit blijkt dat er een projectplan aanwezig is, waarbinnen controlemomenten zijn opgenomen in de migratie. Uit de stukken blijkt verder dat er op verschillende momenten over de voortgang is gerapporteerd. Voor ons is uit de aangeleverde documentatie echter nog onvoldoende te herleiden of de migratie juist en volledig heeft plaatsgevonden en op basis waarvan dit geconcludeerd kan worden. Ook ontbreekt het aan brondocumenten op basis waarvan wij dit zelf vast zouden kunnen stellen.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.3 Regiefunctie, continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie

Binnen uw organisatie is een uitgewerkt IT-beleidsplan en informatiebeveiligingsbeleid aanwezig, waarin de uitgangspunten voor IT-beheer en ontwikkelingen zijn beschreven. Vanuit dit plan is daarnaast de doorvertaling gemaakt naar diverse operationele procedures. De primaire verantwoordelijkheden binnen de IT-organisatie zijn daarmee beschreven.

In voorgaande jaren constateerden wij dat beleidsdocumenten, en daarmee samenhangende procedures, op het gebied van IT nog niet voldoende bekend waren bij de verschillende afdelingen.

Wij hebben begrepen dat er in 2021 gewerkt is aan een overall "beheerplan" waarin de wijze van IT-beheer beschreven wordt, alsmede de verantwoordelijkheden van de verschillende applicatiebeheerders. In dit plan wordt daarnaast invulling gegeven aan de regiefunctie, doordat op vaste momenten, en volgens een vast proces, de kwaliteit van uitbesteedde dienstverlening wordt beoordeeld.

Continuïteitsmaatregelen

Recovery Point objective (RPO): De RPO is het punt in de tijd tot waar men minimaal de gegevens moet kunnen herstellen. Het is dus de acceptabele hoeveelheid aan dataverlies uitgedrukt in tijd.

Back-ups: Het back-up proces is gevangen in een beleidsdocument. Hierin is beschreven met welk interval back-ups worden gemaakt van de verschillende datastromen. Daarnaast is, gebaseerd op de BBN classificatie, aangegeven wat het acceptabele dataverlies is voor een datastroom.

Recovery Time Objective (RTO): Een RTO is de tijd waarna een proces/middel na een onderbreking moet teruggebracht zijn op een aanvaardbaar niveau, om een onacceptabele impact op de organisatie te vermijden.

Recovery & Uitwijk: In de back-up procedure is beschreven dat deze minimaal jaarlijks getest moeten worden, hiermee wordt ook de uitwijkmogelijkheid getest. In verband met een herziening van de infrastructuur in 2021 is ook de recovery en uitwijk methodiek herzien en daardoor nog niet getest ten tijde van onze interim audit. Deze test is echter wel opgenomen in de planning van het infrastructuur project.

Beveiliging

Beveiliging

De beveiliging van de IT-omgeving delen wij op in verschillende aspecten, welke wij hieronder hebben weergegeven.

Fysieke beveiliging: De serverruimte is voorzien van diverse beveiligingsmaatregelen ten aanzien van temperatuur, klimaat en brandrisico's. Daarnaast wordt fysieke toegang tot de kantooromgeving van Pijnacker-Nootdorp, alsmede specifieke ruimtes binnen de kantooromgeving, beheerst op basis van toegangspassen.

Remote access: Voor extern inloggen wordt sinds boekjaar 2021 gebruik gemaakt van multi-factor authenticatie.

Preventie: Een firewall en virusscanner is aanwezig en wordt actief beheerd door externe partijen. Hiernaast wordt gedurende het jaar aandacht besteed aan security awareness, waarmee het risico op fouten door menselijk handelen verminderd wordt.

Monitoring: Er heeft in 2021 een penetratietest plaatsgevonden. De bevindingen uit deze test zijn belegd voor opvolging.

The background of the slide is a collage of various abstract sketches on pieces of paper. The sketches include concentric circles, spirals, and organic, cell-like shapes, some rendered in dark ink and others in light pencil. The papers are layered and slightly tilted, creating a sense of depth and discovery.

Bijlage 1: detailbevindingen

Detailbevindingen

Toelichting opbouw

In dit hoofdstuk zijn de significante bevindingen opgenomen.

Per bladzijde van deze managementletter is een bevinding opgenomen met daarbij het risico en een aanbeveling. Bij elke bevinding staat de datum van de eerste vermelding aangegeven te samen met de gradatie van de constatering. Bij de prioriteit staat de mate van belangrijkheid en urgentie.

Per bevinding zullen wij aangeven welke alternatieve werkzaamheden wij zullen uitvoeren om het geconstateerde risico (gegevensgericht) te ondervangen.

Voor bestaande bevindingen geven wij tevens een update van de status van deze bevinding in het huidige boekjaar.

Bevinding

In dit blok wordt aangegeven wat gedurende de accountantscontrole is geconstateerd en waarvan wij u graag op de hoogte willen brengen.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Urgentie en belang van de bevinding	Boekjaar eerste vermelding	Naam proces	
	Risico Hierbij geven wij aan wat de risico's zijn van de bevinding en wat de gevolgen voor uw onderneming kunnen zijn.		
	Aanbeveling Hier geven wij u aanbevelingen met betrekking tot de bevinding. Deze aanbeveling is een mogelijke oplossing voor de bevinding.		
	Update boekjaar / Gevolgen jaarrekeningcontrole Hier geven wij een update van de bevinding wanneer deze in een eerder boekjaar is geconstateerd. Tevens kan de bevinding gevolgen hebben voor de controleaanpak / omvang van onze controlewerkzaamheden. Op deze plaats maken wij hier eveneens vermelding van.		

De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan

- = opgelost
- = afgehandeld (risico is geaccepteerd)
- = actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- = geen actie ondernomen
- = Nieuwe bevinding

Detailbevindingen

Risico 1: Onvolledige onderkenning van risico's en maatregelen door onvolledige beschrijving

Bevinding

De opgestelde procesbeschrijvingen zijn op hoofdlijnen beschreven en nog niet voor alle processen opgenomen in de VIC-rapportages. Daarnaast is de kwaliteit van de interne rapportages nog niet voor elk proces van voldoende niveau. Dit is met name zichtbaar in de samenhang tussen controledoelstelling, risico's en de geformuleerde controlewerkzaamheden. Onze uiteindelijke conclusie is dat wel de juiste werkzaamheden zijn uitgevoerd, maar dat de inrichting en structuur nog kan worden verbeterd.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2021	Rechtmatigheidsverantwoording	
	Risico Het risico bestaat dat onduidelijkheid bestaat over de controledoelstelling en de geformuleerde risico's, waardoor niet de juiste controlewerkzaamheden worden uitgevoerd of de diepgang van de controle onvoldoende plaatsvindt. Daarnaast kunnen onduidelijkheden ontstaan over de toetspunten indien de controls binnen processen niet toereikend zijn beschreven.		
	Aanbeveling Wij adviseren u per proces de samenhang tussen procesbeschrijving, controledoelstelling, geformuleerde risico's en geformuleerde werkzaamheden nader te beoordelen en hierop aan te passen, zodat duidelijk is om welke reden de geformuleerde werkzaamheden worden uitgevoerd en welk risico deze werkzaamheden dienen af te dekken.		
	Gevolgen jaarrekeningcontrole Geen directe gevolgen voor de jaarrekeningcontrole, omdat onze conclusie is dat uiteindelijk wel de juiste werkzaamheden door de VIC-medewerkers zijn uitgevoerd op de betreffende processen. Bij de controle op de werking van processen en detailcontroles is het wel van belang om deze structuur in ieder geval in gedachten te houden, zodat de juiste werkzaamheden worden uitgevoerd.		

Detailbevindingen

Risico 2: Toetsing door tweede consulent vindt niet (altijd) met voldoende diepgang plaats

Bevinding

Wij hebben geconstateerd dat de archivering van dossiers van cliënten Participatiewet voor verbetering vatbaar is. Dossierstukken hebben geen herkenbare naam, maar zijn omschreven als "PRT_1234....", daarnaast blijkt niet in alle gevallen het achterliggende dossier op de juiste plek te zijn gearchiveerd.

Wij hebben op basis van deze bevinding nagevraagd aan één van de consulenten op welke wijze de controle op de rapportage plaatsvindt. Hieruit blijkt dat de rapportage niet (altijd) wordt getoetst aan de hand van de achterliggende documentatie.

Dit beeld wordt bevestigd door de medewerker van de financiële administratie die aangeeft jaarlijks een aantal fouten in de behandelde dossiers te constateren.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2020	Participatiewet	
	Risico Het risico bestaat dat een onterechte of te hoge uitkering wordt vastgesteld, of dat achteraf niet kan worden vastgesteld of een voorziening terecht is afgegeven.		
	Aanbeveling Wij adviseren u te beoordelen in hoeverre aanpassing van het dossierbeleid noodzakelijk is. Daarnaast adviseren wij u toe te zien op een adequate controle door de toetsers aan de hand van de achterliggende dossierstukken.		
	Update boekjaar 2021 In opzet is de situatie aangaande de controle van de tweede toetsers op de dossiers van de consulenten hetzelfde als voorgaand jaar. De tweede lijn (financiële afdeling) lost dit op middels de aldaar ingerichte controlewerkzaamheden.		

Detailbevindingen

Risico 3: Controle op facturatie Jeugdzorg

Bevinding

Wij hebben begrepen dat de controle op de gefactureerde aantallen bij jeugdzorgvoorzieningen niet worden getoetst aan de hand van de achterliggende beschikking.

Bij de factuurafhandeling wordt de factuurregel getoetst aan de hand van de achterliggende beschikking, zowel op productcode, tarief en de totale verplichting.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2020	Jeugdzorg	
	Risico Het risico bestaat dat voorzieningen voor Jeugdzorg sneller worden uitgeput dan door de gemeente en/of verwijzer beoogd was. Met als gevolg dat de werkelijke lasten Jeugdzorg hoger oplopen dan vooraf is ingeschat.		
	Aanbeveling Wij adviseren u periodiek de uitputting van de verplichtingen te relateren aan de totale afgegeven verplichting en de looptijd van de verplichting, zodat over uitputting tijdig kan worden gesignaleerd.		
	Update boekjaar 2021 Bij de jaarrekeningcontrole 2020 hebben wij vastgesteld dat er in totaal circa € 430.000 aan facturen was betaald boven de beschikkingen. Wij hebben begrepen dat het Servicebureau Jeugdzorg Haaglanden per 1 januari 2021 de controle op de gefactureerde aantallen heeft ingevoerd. Wij adviseren u na te gaan in hoeverre de controle op aantallen nu toereikend plaatsvindt. Tijdens de eindejaarscontrole zullen wij dit middels data-analyse controleren.		

Detailbevindingen

Risico 4: Inkopen waaraan geen directe contractuele verplichting ten grondslag ligt

Bevinding

Bij de uitvoering van de spendanalyse is in twee gevallen vastgesteld dat kosten zijn gemaakt voor crediteuren waarmee de gemeente geen (directe) contractuele relatie heeft.

Deze kosten zijn door de gemeente direct betaald aan de onderaannemer van de leverancier waarmee de gemeente een contract heeft.

De goedkeuring van deze facturen heeft plaatsgevonden, omdat met de betreffende leveranciers afspraken zijn gemaakt om de facturen van de onderaannemer direct te betalen.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2020	Inkoop	
	Risico Het risico bestaat dat als gevolg van de ontbrekende contractuele relatie tussen de gemeente en de onderaannemer bij conflicten geen schriftelijke afspraken aanwezig zijn waar de gemeente zich op kan beroepen.		
	Aanbeveling Wij adviseren u om alleen facturen te betalen indien hier een contractuele afspraak aan ten grondslag ligt en deze controle explicieter door de budgethouder te laten uitvoeren bij het goedkeuren van facturen.		
	Update boekjaar 2021 Bij de uitvoering van de spendanalyse in 2021 is gebleken dat er opnieuw facturen zijn goedgekeurd van leveranciers waarmee de gemeente geen directe contractuele relatie heeft.		

Detailbevindingen

Risico 5: Risicobeheersing, waaronder frauderisicobeheersing niet toereikend

Bevinding

Wij hebben geconstateerd dat de aandacht voor risicobeheersing (waaronder frauderisicobeheersing) binnen de gemeente voor verbetering vatbaar is. Het ontbreken van een frauderisicoanalyse en een proces dat hiermee samenhangt is hier een voorbeeld van.

In 2019 is er gestart met de opvolging en inrichting van de frauderisicobeheersing. Dit proces is nog niet afgerond.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2019	Financieel beheer	
	Risico Het risico bestaat dat fraude(risico's) niet tijdig worden ontdekt, waardoor fraudebeheersingsmaatregelen niet tijdig worden getroffen.		
	Aanbeveling Wij adviseren u een proces voor (fraude)risicobeheersing op te stellen dat bestaat uit de volgende onderdelen: • (Fraude)risicobeleid; • (Fraude)risicoanalyse; • Inrichting AO/IB om (fraude)risico's te beheersen; • Uitvoering (fraude)onderzoeken en rapportage; • Periodieke evaluatie van (fraude)risicobeheersing.		
	Update boekjaar 2021 Er zijn in 2021 diverse acties uitgevoerd om invulling te geven aan een verbeterde risicobeheersing binnen de gemeente. Deze acties bestaan onder andere uit: • Het ontwikkelen van een control framework om het stelsel van interne beheersing te verankeren (Afgerond); • Inrichten van een PDCA-cyclus risicobeheersing (in behandeling). Wij kunnen ons vinden in de acties die de gemeente heeft ingezet om de (fraude)risicobeheersing te verbeteren. Omdat de inrichting van de PDCA-cyclus nog onderhanden is hebben wij deze bevinding nog niet op afgehandeld gezet.		

Detailbevindingen

Risico 6: Opgestelde verkoopfactuur van verkopen van kavels worden intern niet gecontroleerd

Bevinding

Wij hebben vastgesteld dat er intern geen tweede medewerker betrokken is bij het opstellen van verkoopfacturen die naar de notaris worden gestuurd ten behoeve van de verkopen van kavels. Er is daardoor geen interne controle op de nauwkeurigheid van de prijs van de kavels en de rentetoerekening.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Laag	2019	Grondexploitatie	
	Risico Het risico bestaat dat onjuiste bedragen voor wat betreft de kavelprijs of de in rekening te brengen rente worden gehanteerd op de verkoopfactuur, waardoor de opbrengsten van de verkopen van gronden niet juist op de factuur terecht komen. Dit risico wordt deels gemitigeerd doordat na verkoop van alle kavels in een perceel een rondrekening wordt opgesteld, waarbij eventuele fouten worden geconstateerd voor wat betreft de kavelprijzen.		
	Aanbeveling Wij adviseren u te overwegen een tweede medewerker de opgestelde verkoopfacturen en achterliggende renteberekening te laten controleren voordat de factuur wordt opgestuurd naar de notaris.		
	Update boekjaar 2021 In 2021 is een toetsing toegevoegd waarbij de businesscontroller van de afdeling 'Ontwikkeling' aan de hand van een checklist controleert of de beheersmaatregelen zijn nageleefd. Echter blijkt dat de checklists nog niet consistent worden gebruikt in het proces. Gezien er nog geen consistente vastlegging is van deze controle kan er nog niet gesteund worden op deze interne beheersingsmaatregel.		

Detailbevindingen

Risico 7: Controleproces woonplaatsbeginsel niet toereikend

Bevinding

Wij hebben geconstateerd dat er in 2018 verbeteringen zijn gerealiseerd in het proces jeugdzorg. De controle op de juiste toepassing van het woonplaatsbeginsel is bij nieuwe en bestaande beschikkingen nog niet toereikend. Dit uit zich in de volgende waarnemingen:

- Bij signaleringslijsten voor het signaleren van verhuizingen wordt geen relatie gelegd naar de gezaghouder;
- Nieuwe aanvragen worden niet in alle gevallen door een tweede functionaris op woonplaatsbeginsel getoetst;
- Signaleringslijsten woonplaatsbeginsel worden niet (zichtbaar) gecontroleerd.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Laag	2018	Jeugdzorg	
	Risico Het risico bestaat het woonplaatsbeginsel niet toereikend wordt gecontroleerd, waardoor kosten voor jeugdzorg mogelijk ten onrechte ten laste van de gemeente komen.		
	Aanbeveling Wij adviseren u om het proces van controle op woonplaatsbeginsel in relatie tot de geconstateerde bevindingen te verbeteren. Wij hebben begrepen dat de gemeente daarnaast een integrale controle wil gaan uitvoeren op de woonplaats van de gezaghouders voor alle lopende voorzieningen. Ook in het kader van de jaarrekeningcontrole is het van belang om deze controle uit te voeren.		
	Update boekjaar 2021 Uit de audit blijkt dat de controle op het woonplaatsbeginsel en leeftijd nog niet zichtbaar wordt vastgelegd. Verder heeft het management het voornemen om zorg te dragen dat per 2022 de maatregel bestaat en werkt. Met de invoering van het aangepaste woonplaatsbeginsel in 2022 is het belang van een controle door een tweede medewerker op de juiste toepassing van het woonplaatsbeginsel tevens groter.		

Detailbevindingen

Risico 8: Ontbreken van aansluiting tussen interne en externe administratie Jeugdzorg voorzieningen

Bevinding

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente geen periodieke aansluiting maakt tussen de externe registratie van voorzieningen en de interne registratie van voorzieningen. De externe registratie wordt door H10 gehanteerd voor de goedkeuring van Jeugdzorg facturen.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2018	Jeugdzorg	
	Risico Het risico bestaat dat ingevoerde voorzieningen in de externe administratie niet aansluiten op de interne registratie waardoor mogelijk declaraties ten onrechte worden goedgekeurd.		
	Aanbeveling Wij adviseren u om periodiek een aansluiting te maken tussen de interne registratie van voorzieningen en de externe registratie. Deze aansluiting moet in het kader van de jaarrekeningcontrole nog worden opgesteld.		
	Update boekjaar 2021 De medewerker financiële administratie (sociaal domein) stelt op jaarbasis de aansluiting vast tussen de uitgaven in ZorgNed en de financiële administratie. Een tussentijdse aansluiting vindt niet plaats.		

Detailbevindingen

Risico 9: Volledigheid contractenregister niet geborgd

Bevinding

Wij hebben in eerdere jaren geconstateerd (vanaf 2012) dat de volledigheid van het contractenregister nog niet gewaarborgd is.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Laag	2018	Europese aanbestedingen	
	Risico Het risico bestaat dat geen inzicht is in aflopende contracten waardoor aanbestedingstrajecten niet tijdig worden gestart en daardoor mogelijk sprake is van onrechtmatige uitgaven.		
	Aanbeveling Wij adviseren u procedures in te stellen om de volledigheid van het contractenregister te waarborgen. Daarbij is het wenselijk softwarematig af te dwingen of een systeem van monitoring en rapportering te implementeren.		
	Update boekjaar 2021 De volledigheid van de contracten wordt nog niet consistent geborgd aan de hand van een contractenregister. De administratie wordt op deze wijze nog niet afgedwongen in het systeem en er wordt nog niet centraal gemonitord op het al dan niet toepassen van de werkwijze.		

Detailbevindingen

Risico 10: Volledigheid en juistheid van inkomende subsidies niet gewaarborgd

Bevinding

Wij hadden gedurende de interimcontrole van 2015 geconstateerd dat voor de inkomende subsidies onvoldoende maatregelen in het proces aanwezig waren die borgen dat aanvragen juist en volledig plaatsvonden. Voorts constateerden wij dat bij het ontvangen van de beschikking onvoldoende maatregelen aanwezig waren die ervoor zorg moesten dragen dat de beschikte bedragen juist, volledig en tijdig in de administratie werden geboekt. Tevens vond onvoldoende monitoring plaats op verantwoordings-verplichtingen.

Prioriteit	Boekjaar bevinding	Proces	Status
Gemiddeld	2018	Inkomende subsidies	
	Risico Het risico bestaat dat de gemeente geen inzicht heeft in de inkomende subsidiestromen met als gevolg onvolledige verantwoording van subsidies. Tevens wordt het risico gelopen dat verantwoordingsvoorschriften van subsidievertrekkers niet worden nageleefd, waardoor de gemeente gelden moet terugbetalen alsmede het feit dat aanvragen onterecht worden afgewezen.		
	Aanbeveling Wij adviseren u waarborgen in het proces rondom inkomende subsidies vast te stellen, zodat de volledigheid en juistheid van inkomende subsidies gewaarborgd wordt.		
	Update boekjaar 2021 Wij hebben begrepen dat het proces van het inventariseren en registreren van inkomende subsidies onderhanden is. Naar verwachting is deze registratie begin 2022 klaar, waarna wij controlewerkzaamheden kunnen uitvoeren die gericht zijn op naleving van de subsidievoorwaarden.		

Bijlage 2: actuele ontwikkelingen ihkv onze natuurlijke adviesfunctie

Overige onderwerpen

Overige aandachtspunten

Sociaal domein 'in control'

Prestatielevering sociaal domein

Een voorwaarde om aan de rechtmatigheids- en getrouwheidseisen van de uitgaven binnen het sociaal domein te voldoen is dat de prestatie, in dit geval dus de ingekochte zorg, daadwerkelijk is geleverd aan de inwoner van uw gemeente. In de praktijk is dit bij veel gemeenten al meerdere jaren een complexe situatie. De prestatielevering binnen het sociaal domein is mede een complex proces, omdat de privacy van de inwoners, welke de zorg ontvangen, inherent van belang is. In de huidige situatie is uw gemeente in belangrijke mate afhankelijk van de productieverantwoordingen met bijbehorende controleverklaringen van ZIN (zorg in natura) zorgaanbieders voor het aspect prestatielevering. Deze productieverantwoordingen worden door de door uw gemeente ingeschakelde Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden verzameld.

De afhankelijk van de productieverantwoording (met bijbehorende controleverklaring) leidt er in de praktijk veelal toe dat het jaarrekeningproces en de planning & control cyclus van de gemeente wordt vertraagd in afwachting van de productieverantwoordingen. Daarnaast worden eventuele verschillen in de productie o.b.v. de administratie van de zorgaanbieder en de administratie van de gemeente pas in een laat stadium inzichtelijk, hetgeen nadelig is voor de beheersbaarheid en het tijdig inzichtelijk hebben van de bestedingen.

De problematiek omtrent het onderwerp prestatielevering binnen de zorg speelt landelijk en is niet nieuw. Om deze reden heeft de NBA reeds in 2019 de notitie 'controle interne beheersing Jeugd en Wmo voor gemeenten en accountants' gepubliceerd. In deze notitie wordt onder andere het onderwerp prestatielevering nader uitgewerkt.

Een aantal gemeenten hebben de afgelopen jaren reeds meer aandacht geschonken aan het onderwerp prestatielevering binnen het sociaal domein. Meerdere gemeenten verrichten inmiddels bijvoorbeeld aanvullend onderzoek naar de prestatielevering voor zorg welke wordt gefinancierd middels persoonsgebonden budget waarmee eventuele rechtmatigheids- en getrouwheidsonzekerheden kunnen worden verminderd. Wij zien dat ook ten aanzien van ZIN verhoogde interesse bij diverse gemeenten is om voor het aspect prestatielevering de regie in eigen hand te nemen en ook hierin zijn de eerste stappen gezet door een aantal gemeenten.

Wij adviseren de gemeente Pijnacker-Nootdorp om voor het aspect prestatielevering binnen het sociaal domein een ambitieniveau te bepalen. Is de huidige werkwijze omtrent het borgen van de prestatielevering binnen het sociaal domein de meest geschikte optie voor uw gemeente, of heeft uw gemeente de wens om meer de regie in eigen hand te nemen voor het borgen van de prestatielevering? Hierbij is er vanuit de wetgeving geen exacte methode bepaald op welke wijze de prestatielevering van ingekochte zorg aangetoond dient te worden. Dit geeft gemeenten een vorm van vrijheid om meerdere informatiebronnen en stromen, bijvoorbeeld reeds ontvangen informatie m.b.t. klachten, te gebruiken voor het aantonen van de prestatielevering.

Wij denken graag mee met de gemeente op welke wijze, die aansluit met de ambitie en behoefte, de prestatielevering van de ingekochte zorg kan worden aangetoond. Mogelijk kan dit bijdragen aan een verbeterde planning & control cyclus, waarbij op onverwachte en ongewenste gebeurtenissen eerder bijgestuurd kan worden.

Overige onderwerpen

Overige aandachtspunten

Auditplicht bij de Wet politiegegevens

Auditplicht bij de Wet politiegegevens

U heeft als gemeente boa's in dienst. Dat betekent dat de Wet politiegegevens (WPG) en Besluit politiegegevens (BPG) voor u van toepassing is.

Voor het uitvoeren van de opsporingstaken van sommige boa's is toegankelijkheid van bevoegde medewerkers tot politiegegevens van belang. Dit betreft zeer gevoelige informatie. Bij specifieke taken op het gebied van opsporing is voor de beveiliging van persoonsgegevens de Wet politiegegevens (WPG) van toepassing en niet de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Boa's combineren vaak opsporingstaken met toezichthoudende taken in hun werkzaamheden. Het verwerken van persoonsgegevens in verband met het uitoefenen van opsporingstaken voor strafbare feiten valt onder de WPG. Het verwerken van persoonsgegevens in verband met het uitoefenen van toezichthoudende taken valt onder de AVG. Dit betekent dat registratie en toezicht vanuit twee perspectieven plaats moeten vinden. De WPG komt in grote lijnen overeen met de AVG. Toch zijn er ook belangrijke verschillen. De WPG is een wet die de rechten en plichten van de politie en de burger regelt voor het verwerken van deze politiegegevens. Verschillen met de AVG zijn onder meer dat er specifieke verwerkingsgrondslagen met eigen voorwaarden en verwerkingstermijnen zijn voor politiegegevens. Daarnaast is de rol van de privacyfunctionaris anders ingericht.

Het meest in het oog springende verschil tussen AVG en WPG is de auditplicht op de gegevensverwerking bij opsporingstaken voor de WPG. Jaarlijks voert u een interne audit uit. Eenmaal in de vier jaar moet u een externe audit laten uitvoeren. Het eerste jaar waarin deze externe audit uitgevoerd dient te worden is 2021 (twee jaar na invoering van deze wet in 2019). Om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen zijn de volgende stappen van belang:

1. Stel een normenkader op voor uw interne beheersing en om de interne en externe audits te kunnen voorbereiden en uitvoeren. Dit normenkader dient tenminste de verplichte elementen in het kader van de privacy audit te bevatten.
2. Verkrijg inzicht in de scope van de audit. Breng daarbij in beeld
 - welke medewerkers en applicaties betrokken zijn
 - welke type boa's worden gebruikt
 - welke alle gegevensverwerkingen in het kader van de WPG worden gebruikt
 - of door de door de leverancier al een WPG audit op de applicatie is uitgevoerd
 - welke verantwoordelijkheden er over blijven voor uw organisatie.
3. Voer een nulmeting uit. Hierna weet u waar uw organisatie staat en welke verbeterlagen u nog kunt maken.
4. Laat de interne en/of externe audit uitvoeren c.q. voer de interne en/of externe audit uit.

Wij kunnen u, indien gewenst, op verschillende manieren helpen aan het tijdig voldoen aan uw auditverplichtingen in het kader van de WPG.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

2021

Kadernota rechtmatigheid

De commissie BBV heeft recent een addendum op de Kadernota 2018 uitgebracht. Hierin zijn de volgende stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan. We adviseren u hier bij het opstellen van de jaarstukken 2021 rekening mee te houden. We merken daarbij op dat de twee laatste aanbevelingen ook al in de Kadernota 2018 waren opgenomen, maar dat wij constateren dat niet alle gemeenten een duidelijke invulling hebben gegeven aan deze afspraken tussen college en raad.

Stellige uitspraken

- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet fido en bijbehorende regelingen moeten in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen en toegelicht.

Aanbevelingen

- De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.
- De commissie BBV adviseert om afspraken tussen college en raad over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een investeringsbudget vast te leggen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.
- De commissie BBV adviseert om kaders op te nemen in de financiële verordening, ex artikel 212 Gemeentewet, indien specifieke budgetten bij onder uitputting op jaareinde in bestemmingsreserves worden opgenomen.

2022

Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders ('college') voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant. De Kadernota Rechtmatigheid is vooruitlopend op de wetwijziging geheel herzien, daarbij zijn een groot aantal stellige uitspraken en aanbevelingen herzien ten opzichte van voorgaande uitingen. We adviseren u integraal kennis te nemen van de notitie. Het is daarnaast belangrijk om op korte termijn voorbereidingen te treffen, daarbij zijn onder andere de volgende stappen van belang:

- Stel het normenkader op en werk deze uit door middel van een toetsingskader en een controleplan. Stem dit controleplan, op basis waarvan het college van plan is de rechtmatigheid in de jaarstukken aan te tonen, vooraf met uw accountant af.
- Stem tijdig de kaders tussen college en raad af. Doe dit door niet alleen het normenkader en de verantwoordingsgrens vast te laten stellen, maar ook goede afspraken over de inhoud van de paragraaf bedrijfsvoering te maken. Laat u daarin adviseren door uw accountant.
- Gebruik 2021 als "oefenjaar" om enerzijds de afspraken tussen raad en college op de juiste wijze te krijgen ingericht en anderzijds om uw verbijzonderde interne controle verder te optimaliseren. We adviseren u om dit moment van de invoering van de rechtmatigheidsmededeling te gebruiken om de inrichting van uw administratieve organisatie en interne controle tegen het licht te houden.

Overige onderwerpen

Overige aandachtspunten

Financiële verordening

Grensbedrag belangrijke verplichtingen

Vanuit de wetgeving is voorgeschreven om belangrijke financiële verplichtingen op te nemen en toe te lichten onder de 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen'. Er is echter geen nadere duiding gegeven aan het begrip 'belangrijk' waardoor dit ter interpretatie is door de gemeente zelf. Om te waarborgen dat dit op een consistente wijze en in overeenstemming met de verwachtingen vanuit de raad wordt toegepast, adviseren wij u om een grensbedrag op te nemen in de financiële verordening.

Wijziging in controlestandaarden

Aankondiging impact NV COS 315

Vanaf boekjaar 2022 treedt de nieuwe controlestandaard 315 in werking. Deze standaard vormt het 'hart' van de controleaanpak en behandelt de risicoanalyse. Er wordt meer nadruk gelegd op het risico-inschattingsproces wat de basis verschaft voor het identificeren en inschatten van de risico's op een afwijking van materieel belang en het opzetten van verdere controlewerkzaamheden. Daarnaast komen er wijzigingen ten aanzien van indirecte en directe interne beheersingsmaatregelen en in hoeverre deze geëvalueerd worden bij de opzet of implementatie.

De exacte impact op de uitwerking voor de controleopdracht 2022 zal in de komende periode meer duidelijk worden en in aanloop naar de controle 2022 zullen wij dit met u bespreken.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Een goede voorbereiding is het halve werk, en daarom geven we alvast een vooruitblik op de belangrijkste nieuwe bepalingen. Zowel vanuit de wet als het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Wijziging Schatkistbankieren

In de beleidsdoorlichting schatkistbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorlichting het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag komt het kabinet aan deze bezwaren tegemoet.

Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal (was 0,75%) met een minimum van € 1 miljoen (was € 250.000).

Voor gemeenten met een begrotingstotaal van € 500 miljoen of meer wordt de drempel € 10 miljoen (was € 3,75 miljoen) plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Dit betekent dat provincies, gemeenten en waterschappen op basis van hun verantwoordingsvoorschriften twee drempelbedragen voor 2021 moeten hanteren, te weten:

- een drempelbedrag voor het eerste half jaar (huidige situatie);
- een drempelbedrag voor het tweede half jaar (nieuwe situatie).

Voor de berekening van het nieuwe drempelbedrag heeft het Rijk de volgende voorbeeld berekening ter beschikking gesteld:

<https://www.dsta.nl/schatkistbankieren/documenten/publicaties/2021/06/29/voorbeeld-berekening-drempelbedrag>

In de voorbeeld jaarrekening welke Baker Tilly tegen het einde van het jaar publiceert wordt ook een verantwoordingsvoorbeeld voor de jaarrekening met een splitsing naar de oude en de nieuwe situatie opgenomen.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Een goede voorbereiding is het halve werk, en daarom geven we alvast een vooruitblik op de belangrijkste nieuwe bepalingen. Zowel vanuit de wet als het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Notitie Lokale heffingen

Deze notitie (ter vervanging van de Notitie Riolering 2014) geeft een overzicht van alle relevante aspecten van lokale heffingen en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken van begroting en verantwoording voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. In deze notitie zijn de volgende stellige uitspraken opgenomen, welke met ingang van begrotingsjaar 2022, of zoveel eerder als mogelijk, van toepassing zijn:

- De methodiek voor het toerekenen van overhead, zoals opgenomen in het overzicht overhead, aan lokale heffingen en rechten mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead aan gemeentelijke taakvelden.
- Indien een voorziening onderhoud ([artikel 44, lid 1, sub c BBV](#)) onvoldoende is onderbouwd dan komen deze gelden niet in een reserve maar in een voorziening ex. [artikel 44, lid 2 BBV](#). Dit geldt ook voor de baten uit lokale heffingen die aan het einde van het belastingjaar niet zijn besteed omdat begrote investeringen en (onderhouds)werkzaamheden niet zijn uitgevoerd.
- Als een gemeente spaart in het tarief voor toekomstige vervangingsinvesteringen in de voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen ex [artikel 44, lid 1, sub d BBV](#), dan mogen deze niet gebruikt worden om boekwaarden van eerdere, bestaande investeringen af te boeken.
- Ook wanneer de jaarlijkse spaarbedragen voor de heffing gelijk zijn aan de jaarlijkse vervangingsinvesteringen (=ideaalcomplex) moeten de 'spaarbedragen' als last worden geboekt en wordt vervolgens de daarmee gevormde voorziening afgeboekt op de geactiveerde vervangingsinvesteringen.
- Het is toegestaan om de bijdragen van derden (baten van de heffing) in te zetten ten behoeve van tariefegalisatie. De middelen worden dan op begrotingsbasis gedoteerd aan een voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV. Er moet extracomptabel worden aangetoond dat deze middelen binnen een redelijke termijn ingezet worden ter bestrijding van de lasten waarvoor een heffing is opgelegd.
- Indien baten van lokale heffingen in één jaar geraamd en gerealiseerd worden en de lasten zich over meerdere jaren uitstrekken, is het toegestaan deze te matchen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van een voorziening ex [artikel 44, lid 2 BBV](#) (baat gaat voor de last uit) of de balanspost 'nog te verrekenen bedragen' (last gaat voor de baat uit; dit laatste is enkel toegestaan bij bouwvergunningen).
- Investeringen in riolering in uitbreidingsgebieden kunnen ten laste van de grondexploitatie worden gebracht. De bijdragen die de gemeente via de grondprijs ontvangt, zijn te beschouwen als bijdragen van derden, die de gemeente op grond van [artikel 62, lid 2 BBV](#) op de waardering van de investering in mindering brengt.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Een goede voorbereiding is het halve werk, en daarom geven we alvast een vooruitblik op de belangrijkste nieuwe bepalingen. Zowel vanuit de wet als het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Notitie Lokale heffingen (vervolg)

Naast de bovenstaande stellige uitspraken heeft de commissie ook een aantal aanbevelingen gedaan:

- De commissie BBV adviseert (documenten die ondersteunend zijn aan) onderhouds- en investeringsplannen die basis zijn voor de berekening van tarieven voor heffingen en rechten uiterlijk eens in de vijf jaar te actualiseren en vast te laten stellen door de raad vanuit hun kaderstellende rol en de rechtmatigheidstoets. De raad kan besluiten deze actualisatie uit te stellen op basis van een raadsbesluit. Binnen deze vijf jaar dienen de onderhouds- en investeringsplannen wel tussentijds te worden bijgesteld als ze niet meer actueel zijn.
- De commissie BBV adviseert dat in het geval dat een gemeente kiest voor tariefegalisatie dit vast te leggen in een raadsbesluit.
- De commissie BBV adviseert om periodiek een analyse uit te voeren op de begrote en gerealiseerde lasten en baten van de lokale heffingen. Het inzichtelijk maken van de opbouw van de voorzieningen ex [artikel 44, lid 1, sub c](#), lid 1, sub d, en lid 2 BBV vormt een expliciet onderdeel van deze analyse.
- De commissie BBV adviseert in geval van heffingen die beogen het gedrag te beïnvloeden de risico's die hiermee samenhangen op te nemen in de paragraaf lokale heffingen.
- De commissie BBV adviseert om in de paragraaf lokale heffingen onder het onderdeel beleid een overzicht op te nemen van de te onderscheiden lokale heffingen, de maatstaf en de doelstelling die wordt beoogd met het opleggen van de heffing.
- De commissie BBV adviseert om in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) eenduidig onderscheid te maken tussen onderhoud en vervangingsinvesteringen.

We adviseren u voor de jaarrekening 2021 kennis te nemen van deze notitie en onder andere na te gaan in hoeverre uw gemeente reeds voldoet aan de stellige uitspraken en de aanbevelingen. Op deze wijze heeft u inzichtelijk of er in 2022 nog herstelacties noodzakelijk zijn. Mocht u nader advies nodig hebben van onze specialisten aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Notities BBV

Notitie paragraaf bedrijfsvoering

De commissie BBV heeft, mede naar aanleiding van het uitbrengen van de geactualiseerde kadernota rechtmatigheid, recent de notitie Paragraaf Bedrijfsvoering aangepast. Hierin zijn de volgende stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan die ingaan over het boekjaar 2022.

Stellige uitspraken

- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt, op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen uit de rechtmatigheidsverantwoording.
- In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie hij onderneemt om de afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording in de toekomst te voorkomen.
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Aanbevelingen

- De commissie BBV adviseert kaderstelling op het gebied van bedrijfsvoering niet bij begroting vorm te geven, maar door middel van de (financiële) verordening of nota bedrijfsvoering aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien.
- De commissie BBV adviseert focus aan te brengen in de paragrafen. Minimaliseer herhalingen tussen verordeningen, nota's, programma's en paragrafen. Maak hierbij gebruik van verwijzingen binnen begroting of jaarverslag teneinde de omvang van deze documenten te beperken en daarmee de toegankelijkheid voor de raad te vergroten.
- De commissie BBV adviseert om afspraken te maken tussen raad en college over de wijze waarop met niet financiële onrechtmatigheden wordt omgegaan. Deze afspraken kunnen onderdeel zijn van de nota bedrijfsvoering of de financiële verordening.
- De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude(s) vanuit de eigen organisatie door bijvoorbeeld eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

